

Sotsiaalministeerium

Meie: 27.03.2026 nr 28

info@sm.ee

Eesti Puuetega Inimeste Koja, Eesti Liikumispuudega Inimeste Liidu, Eesti Vaegkuuljate Liidu, Eesti Pimedate Liidu ja Eesti Kurtide Liidu pöördumine seoses abivahendite ja meditsiiniseadmete reformiga

Sotsiaalministeerium on aktiivselt ette valmistamas abivahendite ja meditsiiniseadmete reformi ning EPIKoja ja võrgustikuliikmetega on toimunud mitmed kohtumised, kus **oleme mh tõstatanud erimenetluse jätkamise vajalikkust.**

Meditsiiniseadmete loetelu loogika näitab, et tootepõhine süsteem ainuüksi ei ole suuteline katma kõiki individuaalseid vajadusi. Kui sobiv seade ei ole loetelus, kui see ületab piirhinda või kui inimene ei vasta täpselt etteantud tingimustele, jääb lahendus praktikas kättesaamatuks.

Abivahendite süsteemis on erimenetlus olnud seni mehhanism, mis neid puudujääke tasakaalustab. See võimaldab leida lahenduse olukordades, kus standardiseeritud lähenemine ei kata inimese tegelikku abivajadust. Tegemist on väga olulise paindlikkusega süsteemis, mis võimaldab tagada sobiva abivahendi ka keerukamate ja harvem esinevate vajaduste korral. Sama on oma tagasisides VTK-le toonud esile ka üks suurimaid abivahendite ettevõtteid Invaru, rõhutades, et mitmete spetsiifiliste toodete puhul ei oleks ilma erimenetluseta nende Eestisse toomine majanduslikult võimalik.

Erimenetluse üleviimine Tervisekassa süsteemi laiendaks võimalust meditsiiniseadmete kättesaadavuse parandamiseks. Näiteks olukordades, kus vajadus kasvab järsult (sh koguseliselt), võimaldaks erimenetlus reageerida paindlikult ja õigeaegselt. Ilma sellise mehhanismita peab inimene ootama järgmist loetelu uuendamist, mida tehakse kaks korda aastas. Samuti on teema oluline kriisivalmiduse kontekstis – võimalus vajadusel suuremas mahus abivahendeid, tarvikuid või eritoitu soetada annab inimesele kriisiolukorras esmase toimetuleku kindluse.

Viimasel kohtumisel poliitikakujundaja esindajatega jäi kõlama seisukoht, et erimenetluse vajaduse on väike (ca 1.1% kõikidest abivahendite tehingutest) ning selle saab asendada süsteemsete lahendustega. Kuigi süsteemi ümberkorraldamisega lahendatakse mitmed olukorrad, kus on inimesel vajalik olnud erimenetluse kasutamine, nt sagedasem hüvitamine, koguste suurendamine teatud diagnooside või terviseseisundite korral, üüri asemel müügi võimaldamine (püsiva tervisekahjustusega inimestele), **ei selgunud, milline on konkreetne lahendus olukorras, kus inimese vajadus ei mahu tootepõhisesse süsteemi.** Kui sobiv seade ei ole loetelus, kui see ületab piirhinda, kui abivahendit on vaja enne kasutusaja lõppu (nt kuulmisabivahendeid on erimenetlusega saadud ka varem kui nendele etteantud 4 aastat) või kui inimene ei vasta täpselt etteantud tingimustele, jääb lahendus praktikas kättesaamatuks.

Oleme seisukohal, et olulise reformi elluviimisel ei ole peetud ühiseid arutelusid riigi, kasutajate esindajate ja abivahendite müüjate vahel. Oleme ise kohtunud erinevate abivahendite ettevõtetega, kes näevad ohtusid, millega võib kaasneda abivahendite valiku vähenemine inimeste jaoks, mistõttu oleme teinud ka vastava ettepaneku ühiseks kohtumiseks, et neid kitsaskohti arutada, sh peame vajalikuks, et enne lõplike otsuse tegemist peab olema koostatud ka põhjalik mõjuanalüüs tehtavatele muudatustele. Kahetsuväärselt ei olnud ministeerium valmis müüjaid viimasele kohtumisele kutsuma.

EPIKoda, Eesti Liikumispuudega Inimeste Liit, Eesti Vaegkuuljate Liit, Eesti Pimedate Liit, Eesti Kurtide Liit ei saa nõustuda reformiga, kui erimenetluse mehhanismi Tervisekassase ei looda. Oleme seisukohal, et tehtud ettepanekud on vajalikud, et kaitsta kõige haavatavamate, harvaesinevate vajadustega inimeste õigusi. Riigil lasub kohustus tagada puuetega inimestele vajalikud abivahendid viisil, mis võimaldab neil elada iseseisvalt ja osaleda ühiskonnaelus teistega võrdsetel alustel. See tuleneb nii Eesti õigusest kui ka ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsioonist. Sellest tulenevalt ei saa süsteemi kujundamisel lähtuda üksnes keskmisest vajadusest, vaid tuleb tagada ka individuaalsete vajaduste katmine. Reforme ei saa teha viisil, mis teeb nendest inimestest, kes vajavad tavapärasest erinevaid või täiesti uusi lahendusi, kaotajad. Väljendame teema suhtes äärmist murelikkust, kuivõrd meie vastavateemalisi korduvaid selgitusi ja pöördumisi pole senimaani tõsiselt võetud.

Oleme valmis seisma oma seisukohtade eest nii Sotsiaalministeeriumis, Riigikogu sotsiaalkomisjonis kui ka parlamendi erakondadega kohtumistel.

EESTI PUUETEGA INIMESTE KODA
ESTONIAN CHAMBER OF PEOPLE WITH DISABILITIES

Lugupidamisega

(digitaalselt allkirjastatud)

Maarja Kraiss-Leosk
Tegevjuht
Eesti Puuetega Inimeste Koda

Veiki Laan
Tegevjuht
Eesti Liikumispuuetega Inimeste Liit

Jakob Rosin
Juhatusesimees
Eesti Pimedate Liit

Külliki Bode
Juhatusesinaine
Eesti Vaegkuuljate Liit

Sirle Papp
Juhatusesinaine
Eesti Kurtide Liit